

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Emilio Azurmendi Agirre Sagarbitza
Eibar, Gipuzkoa
(1936-2013)

Aurkibidea

Biografia

Gorosta bailarako Sagarbitza (Sagarbieta) baserrian eman zuen bizi osoa. Etnografia gaiak oso gustuko izan zituen eta interes handia izan zuen baserrietako antzinako bizimoduarekin zerikusia duten tresnak, lexikoa, eta abarrak zaindu eta gordetzeko. Eibarko baserritarren alkate ere izan zen hainbat urtetan eta oso ondo ezagutzen zituen, bai Eibarko mendi-basoak, bai Eibarko baserritarren gorabeherak. Eibarko euskara, toponimia eta etnografia jasotzeko hainbat proiektutarako lekukotasuna eman zuen.

Zintak

EIB-005

- **Proiektua:** Eibarko mendi-toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2003-07-30
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Emalea:** Sarasua Aranberri, Asier

EIB-012

- **Proiektua:** Euskal Herriko txori eta animaliak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 1998-01-30
- **Iraupena:** 50 min
- **Euskarria:** VHS C
- **Emalea:** Sarasua Aranberri, Asier

EIB-079

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasketa, Ane - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2009-07-07
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Sarasketa, Ane
- **Transkribatzailea(k):** Arrillaga, Idoia - Lapeyra, Eneko

EIB-080

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasketa, Ane - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2009-07-07

- **Iraupena:** 47 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiolea, Nerea

Pasarteak

1. Sagarbitza ondoko andabidea

- **Erref:** EIB-079/003
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:01:30. **Bukatu:** 00:04:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Sagarbitza (Sagarbieta) baserritik igarotzen den bidea andabide garrantzitsua zen. Gorosta bailara eta Mandiola bailara banatzen zituen, bariante berria egin zen arte. Matxaria zaharretik hasi, Urkizuegibekoa, Urkizuegigoikoa (desagertuta), Naiorbeabeletxe, Naiorbe eta Sagarbitzaraino. Handik gora Santa Kurutzko eskolara-Santa Kurutz ermitara-Akondia ataritik-Kalamuara. Andabide publikoa zen.</p>

2. Upartiñotik irteten ziren mendibideak

- **Erref:** EIB-079/004
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:04:40. **Bukatu:** 00:06:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Beste bide txiki batzuk ere baziren. Esaterako, Upartiño izeneko puntuak bide gehiago batzen zituen. Asolagainekotik Azpirira zegoen beste bide bat. Upartiño gainean Asolatik zetorren bidea, Eluts aldera beste bat irteten zen Upartiñotik. Hirugarrena Zezeil aldera. Laugarrena, Nebera aldera eta Berretxinagara eta bertatik Akondiako bidegurutzera, Arrate aldera joaten zen.

3. Andabideak, bide garrantzitsuenak

- **Erref:** EIB-079/005
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:06:16. **Bukatu:** 00:07:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Andabideak andak pasatzen ziren bideak ziren. Bi garrantzitsu aipatzen ditu baina nagusia Sagarbitza baserritik behera igarotzen zen; Berretxinaga baserritik hasi, Nebera eta Sagarbitzatik behera. Sagarbitza atari ondotik pasatzen zen bidea.

4. Santakuruzko ermita eta eskola ondoko bidea

- **Erref:** EIB-079/006
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:07:00. **Bukatu:** 00:08:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Santakuruzko ermitako bidea aldatuta dago. Ermita Gorosta bailaran zegoen eta iturria Mandiola bailaran. Ermita eta iturri bitartetik pasatzen zen bidea eta gero mugitu egin zuten. Eskola ere Gorosta bailaran gelditzen da. Baina jatorrizko bidea eskola erditik pasatzen zen eta eskola egin ondoren aldatu zen bidea lekuz. Egun eskolaren erdia baino gehiago hartuko luke Mandiola aldeak.

5. Barakaldo auzotik Arratera

- **Erref:** EIB-079/007
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:08:25. **Bukatu:** 00:10:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Azitain auzotik hasi eta Biriñao baserri ondotik Arratera beste andabide bat zegoen. Hura Arratera zihoan zuzenean. Andabideetatik gurdiak ibiltzen ziren. Beste andabide batek Urkizuegi gurutzetik Aasura bidea egiten zuen eta bertatik Barakaldo auzora. Bide aldapatsua zen. Gurdiekin ibiltzen ziren hala ere.

6. Bidegintza: bide garbiketa

- **Erref:** EIB-079/008
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:10:30. **Bukatu:** 00:12:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bide horiek garbitzeko auzolana egiten zen, iraileko lehenengo domekan: bidegintzia. Upartiñotik Usartzara egiten zuten Sagarbitzatik gorako baserriek. Orduan, Udalak edaria, ardoa ematen zuen. Normalean egun batean egiten

zuten. Normalean etxe bakoitzeko bat. Zein baserritako kideak elkartzen ziren kontatzen du.

7. Auzolanean garitarako, bideak garbitzeko...

- **Erref:** EIB-079/009
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:12:38. **Bukatu:** 00:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Auzolanean egiten zituzten hainbat lan: garia lantzea, idiak elkartzea... Bidegintza ere auzolanean egiten zuten. Zer-nolako lanak ziren haiek aipatzen du. Eskulana zen. Erretenak garbitzea garrantzitsua izaten zen eguraldi txarrari eta euriei aurre egiteko. Garoa jaisteko ere bideak prest utzi beharra egoten zen. Auzolanaren ondoren, urtean dozena bat bider garbitzen zituzten erretenak baserritarrek, bakoitzak bere zatia.

Transkripzioa

- Ta beste gauza batzuetarako-edo elkartzen ziñazien auzolanetan?
- Gari ebatietan iñoiz, garixa ebaten. Bueno, orduan ohitturia izaten zan, ba, konparaziñuan, behixa alta dauanian, ba, nunbaiten izkua baldin badao, ba, juaten zan zerbiziua eittera. Ta gero haren orde z jeneralian izaten zan, ba, gari-ebatia edo zeozelan lanian. Hori, ba, asko zertzen zan, ta hori... ni hor zerian izanda nao Akondian be bai ta leku askotan.
- Eta bidegintzia ze izaten zan? Lurra bera be bai garbitzen zan? Ertzak bakarrik edo zer izaten zan?
- Ertzak garbittu ta zulo-unak bete. Ta harrixa pikatxoiakin etara bihar bazan, harrin bat txarra badau be, etara ta gero handik ha bete ta holan, holako... zestuekin.
- A bai, e? Zestuekin?
- Bai, bai eskulana dana. Eskulana. Hori izeten zan... garua ekartzen zan gero, ta hartarakotxe izeten zan. Gero, gaiñera, beste gauza bat sangraderuak, erretena esaten jakon, sangraderuak, hori zan inportantia. Hori etaratzen zan garbi danian, ta alperrik [egon] tormenta haundixa etorri, ba, haundi-haundin bat etortzen bada bien, baiña bestela repartidu eitten [zian] ura eta ez zeban kalterik eitten. Oingo moduan, oin goixan hasi ta beheraiño etortzen dia.
- Erretenakin eitten zana zan bideratu, ez? Ura bideratu ta pixkat ,e...
- Bai, bai. Ta guk eitten genduana zan, ba, ni eindda nao hasi Naiorben ta Santa Kurutzeraiño askotan hartu atxurra ta erretena garbittu, trumoia entzutzen zanian, ta, jua ta garbittu. Ez baten ta bittan, e! urtian dozena bat bidar.
- Oseake erretenak einda egoten ziran ta eitten zenduena zan garbittu.
- Bai, garbittu.
- Atxurrakin edo...
- Bai, bai. Hori oso gauza zera zan, kritikua.
- Eta horren izena zan bidegintzia.
- Bidegintzia zan bidegintzia, baiña erretenak garbitzia, ba, ohitturia zan,

ba, zonatik zonara holako basarrixak, e... tak.
-Norberak norberana...

8. Mendibideak Kalamua aldean

- **Erref:** EIB-079/010
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:14:40. **Bukatu:** 00:16:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Andabideak ziren garrantzitsuak baina mendi-bideak ere baziren. Kalamua eta Akondia mendi inguruak aipatzen ditu, garotarako garaian oso erabilia. Garoa jasotzetik gurdi ilarak bajatzen ziren. Bide txiki asko galduta daude egun.

9. Sagarbitzatik Agarrera eta Agarretik herrira

- **Erref:** EIB-079/012
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:18:12. **Bukatu:** 00:19:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Sagarbitza baseritik Agarrera ere jende-bidea zen. Agarretik-Txarakora-Aasura eta Azitain aldera zihoan bidea. Azaldegitik Aasura ere bajatzen zen beste bat. Bi bide horiek gurutzatu egiten ziren. Urkizuegi gurutzea ere aipatzen du, lau bide elkartzen zituen gurutzeak garai batean.

10. Mandiola auzotik Aginaga auzora bidea

- **Erref:** EIB-079/016
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:21:45. **Bukatu:** 00:22:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

<p>Aginaga auzorako bidea aipatzen du. Gaur egungo pista zati bat eta Azpiri baserri gainetik- Santa Kurutz bide azpitik- Mandiolagainekoa baserriaren ondotik- Iturrao ("Itturua") gainetik gora igotzen zen.</p>

11. Lehenengo auto eta telefonoak bailaran

- **Erref:** EIB-079/018
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:24:05. **Bukatu:** 00:26:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Arrateko bidetik gora igotzen zuten belarra edo karga handiko produktuak eta gero gurdiekin andabideetatik behera. Lehenengo autoak Orbe eta Biriñao baserrietako jabeek ekarri zituztela uste du. Eta lehenengo telefonoak: Orbek eta Sagarbitzak. Pistak egin baino lehenago bazuten telefonoa. Telefonoa ipintzeko zer egin zuen kontatzen du. Herritik baserrira 9 minutuan egiten zuen bidea.</p>

Transkripzioa

- Eta jendia orduan andabidietatik...
- Bai, bai, bai, bai, burdixak eta danak.
- Eta kotxerik?
- Kotxerik bape ez zeuan orduan. Orduan ez zeuan kotxerik. Ta, holan, lastua edo generua ganuentzako ekarri bihar bazan, pentsua ta hori zerori, Arrate kamiñotik altzau gora, hara, ta gero burdixakin behera ganauekin bajatzen genduan. Hor zihar igotzen eben kanbioiak —orduan kanbioi modukuak—, ta bozinia jo, ta bozinia [joten zian], ta jakiñian egoten giñan ta, ba, ganauakin urten ta... Holaxe izeten zan.
- Lehenengo Land Rover-a zeñek ekarri zeban?
- Lehenengo Land Rover-a, lehenengo-lehenengua —igual azartauko neuke — Orbe ta Biriñao izango zian Eibarren.
- Klaro, horrek behealdian, ez? [...]
- Bai. Horrek izango zian lehenengo Land Rover-ak. Ta lehenengo telefonua, lehenenguetakua, Orbe izango zan, ta bigarrena neu seguramente.
- Eta hona igotzeko telefonuan postia ta?
- Goittik bueltan.
- Zuek, baiña?
- Bai, ganauekin bajau. Ta hori, hori [bai behintzat] ta, zera, telefonua [...] nik dakittena, ba, guria bigarrena izango zan. Ta segadora, bedarra ebatekua, Eibarren hirugarrena izango nitzan ni.
- Telefonua ze urtetan gitxi gorabehera?
- Ez jata /etxata/ akordatzen. Bueno...! Askok, asko.
- Pistia ein baiño lehenau?
- Bai, bai, bai, asko lehenao, asko lehenao. Nik eskopetan eitten neban biharra ta gero, e... Klaro, taillarian beheian eitten neban ta gero nere kontura ipini neban —hementxe, gaiñera, ipini neban taillarra ta—, nere kontura ipini neban, bihar zala, eta halaxen. Gaiñera, telefonua kostau jakun asko orduan. Askok, e! disparatia. Ta, gaiñera, kontratua firmatzeko ordenia etorri zanian, bi edo hiru orduko ordenia emon eskun firmatzeko, bestela anulau eitten zala barriro. Ta akordatzen jata hemendik aintxixiketan jua Eibarrera, firmau ta gero [handik gero] zeoze papela falta ta atzera be etorri ta jua ta zela ibili zan akordatzen jata.
- Sasoiko egongo ziñan orduan.
- Orduan bai! Orduan nik bederatzi miñutu eitten nittuan Matxarira.
- Bederatzi miñutu?
- Bai, Matxarittik hona.
- Igo?
- Bederatzi-hamar minuto hortxe ibiltzen nintzan ni. Ni bazkaitara Alfan biharrian hasi nitzanian be etxera etortzen nitzan. Ta 12xetan urten ta ordu bat eta erdixetan sartu.

12. Baserrian lan egin ondoren tailerrera

- **Erref:** EIB-079/019
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:26:47. **Bukatu:** 00:28:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Garai bateko bizimodua nolakoa zen kontatzen du. Belarretan egin eta gero tailerrera. Baserritarrak tailerretan aspaldi hasi zirela dio. Bitor Sarasketa Azpiri baserriko semea aipatzen du.

13. Armagintzan lanean

- **Erref:** EIB-079/020
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:28:30. **Bukatu:** 00:29:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Eskopeta ikasketak hasi zituen eta gero bere kabuz tailerra jarri zuen baserrian. Beranduago, Alfa lantegian sartu zen, baina kaxa eginean jarraitzen zuen, etxean. Vasco-armera, Ugartetxea... lantegientzat egiten zuen lan. Orduko enpresarik garrantzitsuenak izendatzen ditu, eskopeta alorrean.

14. Kaxak nola egiten zituzten

- **Erref:** EIB-079/021
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:29:56. **Bukatu:** 00:33:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Kaxa nola egiten zuten kontatzen du. Eskulana nola egiten zuten eta tresnak aipatzen ditu. Hiru eredu egiten zituen. Partikularrei egindakoak bereziagoak izaten ziren. Kaxa pabonerako prest uzten zuten, baina ez tiro egiteko moduan.

15. Armak egiteko pertsonak eta erremintak

- **Erref:** EIB-079/022
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:33:32. **Bukatu:** 00:35:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Arma egileak zeintzuk ziren aipatzen du: baskuleroa, txispa-ipintzailea, kanoian lan egiten zuena, ajustatzailea... bakoitzak bere lana egiten zuen. Erabiltzen ziren erremintak aipatzen ditu.

16. Lantegi batetik bestera bere tailerra zabaldu arte

- **Erref:** EIB-079/023
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:35:25. **Bukatu:** 00:37:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Emilio 60ko hamarkadan hasi zen lanean armagintzan, baina armagintzaren beherakada beranduago hasi zen. "Viuda de Sarasketa" lantegiarentzat hasi zen beharrean Bidebarrieta kalean. Gerora, Lauronan egin zuen lan. "Vasco-armeran" egin zituen azken urteak eta gero bere tailerra zabaldu zuen, baserrian bertan.

17. Usartza eta inguruko erromeriak

- **Erref:** EIB-079/025
- **Iraupena:** 0:05:12. **Hasi:** 00:38:08. **Bukatu:** 00:43:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Erromeria Usartzan egiten zen jaiero. Aste barruan ere egiten zirela dio: Pazko erdiko astelehenean ere egiten zen. San Esteban egunean ere bai. Usartzan, San Migelen egiten ziren. Jende asko hurbiltzen zen Usartzara. Maltzagako erromeria ere garrantzitsua zela dio. 18 urte izan arte ez zen jendea erromerietara joaten eta gaueko 10etarako etxera. Uda eta negu izaten ziren erromeriak. Trikitilariak haien plaza izaten zuten. Usartzan "Ermere" soinujoleak jotzen zuen. Azitaindik oinez igotzen zen Usartzara. Gerora, Benito Baskaran egon zen. Mutilek ordaintzen zuten erromeria. Arrateko erromeria ere aipatzen du eta lau talde ere egon izan ziren bertan.</p>

18. Goizeko mezara joateko lastargia

- **Erref:** EIB-079/027
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:45:28. **Bukatu:** 00:47:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Goizean goiz 6etako mezara joaten ziren lastargia hartuta. Lastargia nola egiten zuten kontatzen du.

19. Lastoaren erabilera

- **Erref:** EIB-079/028
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:47:40. **Bukatu:** 00:48:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Lastoa zertarako erabiltzen zen eta nola garbitzen zuten kontatzen du. Azpiak egiteko garoa erabiltzen zen.

20. Garo sasoia

- **Erref:** EIB-079/029
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:48:33. **Bukatu:** 00:52:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Garoa noiz mozten zuten eta nolakoa zen prozesua kontatzen du: moztu, lehortu, batu, gurdietan baserrietara bajatu... "Zamia" eta "leria" aipatzen ditu, gurdiei atze aldean jartzen zitzaien karga eramateko. "Ama Birjina Garotakoa" deitzen zitzaion garoa jasotzeko egunik garrantzitsuenari. Sailka mozten zuten garoa haizeak eraman ez zezan. Prozesua kontatzen du.

21. Urtean ereindakoak

- **Erref:** EIB-079/030
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:52:28. **Bukatu:** 00:54:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Urtean zehar zer ereiten zuten kontatzen du: patata-artoa-belarra batzea-garia moztu eta jo- garo denbora. Garoa Kalamua aldean egoten zen gehienetan. Baserri guztiek zuten sailen bat bertan.

22. Garoari ira esaten zaio Eibarren

- **Erref:** EIB-079/031
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:54:18. **Bukatu:** 00:55:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Eibarren ira esaten zaio garoari. "Goazen iretara", "iria ebatera"... Garo klase bakarra dago baina heldu ahala izen ezberdinak hartzen ditu: "ira-berdia", "ira-gorrixa".</p>

23. Ardatzak nola egiten ziren

- **Erref:** EIB-079/032
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:55:40. **Bukatu:** 01:00:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Garoa ganaduari azpia egiteko erabiltzen zen batik bat. Gero simaurra jasotzen zen. Ardatzak ere egiten ziren (metak). Belar-metak nola egiten zituzten kontatzen du, etxe ondoan gehienetan. Kentzeko ardatzaren goi aldetik hasten ziren.

24. Garoa azpitarako

- **Erref:** EIB-079/033
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:00:00. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Azpiak zerez egiten zituzten kontatzen du. Garoa edo orbela erabiltzen zuten baina orbela eskasa izaten zen. Pagadietatik ekartzen zuten. Pagoen orbela izaten zen txarrena. Ortuan nahasteko ona dela dio.

25. Azpiak eta azpigarriak hitzak eta kontzeptuak

- **Erref:** EIB-080/002
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:00:11. **Bukatu:** 00:01:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>"Azpixa", "azpigarria" hitzak azaltzen ditu. Nola, noiz egiten ziren azalpenak ematen ditu.</p>

26. "Azpixa atara" hitza, zer da eta nola egiten da?

- **Erref:** EIB-080/003
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:01:35. **Bukatu:** 00:03:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Nola egiten diren azpiak aipatzen du. Gero "azpixak ataratzia" hitza aipatzen du. Bere azalpena ere ematen du.

27. Azpiak garbitzeko aldaketak

- **Erref:** EIB-080/004
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:03:16. **Bukatu:** 00:04:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserrian azpiak garbitzeko ura erabiltzen hasi ziren. Txizan deposituak ere egiten ziren. Azalpenak ematen ditu. Kortak aldatuta daudela aipatzen du.

28. Simaurra noiz eta zertarako?

- **Erref:** EIB-080/006
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:05:03. **Bukatu:** 00:07:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

<p>Simaurra nola erabiltzen zuten aipatzen du. Noiz eta zertarako erabiltzen zen.</p>

29. Simaurra soroetan

- **Erref:** EIB-080/007
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:07:46. **Bukatu:** 00:09:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Simaurra denbora batez gorde behar da erabili aurretik. Soroan piloetan jartzen zituzten zabaldu aurretik.</p>

30. Eskola eraiki zutenekoa

- **Erref:** EIB-080/009

- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:09:22. **Bukatu:** 00:12:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Eskola egiten auzotarrak auzolanean aritu ziren, Emilio bera ez baina. 1933-1934 urte inguruan eraiki zuten. Aldundiak eta Udalak eman arren dirua, bertako baserritarrek ere eman zuten. Auzotar batek lurra ere eman behar izan zituen eta lur horien truke "Pozo negro" egin zuten, ura izateko. Baserritar guztiek ez zuten berdin parte hartu, batzuek lan egin zuten eta beste batzuek diruz lagundu zuten (baserri-izen batzuk aipatzen ditu).</p>

31. Irakasleak baserrietan bizi ziren. Gau-eskoletara ere joaten ziren

- **Erref:** EIB-080/010
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:12:57. **Bukatu:** 00:14:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

<p>Eskolako irakasleak bertako baserrietan bizi ziren, baserri horiek aipatzen ditu. Irakasleak erdaldunak ziren, bakar bat zen euskalduna, eibartar bat. Baserritar askok ez zekien euskaraz ondo eta irakasleek osteria euskararik ez. Auzotar batzuk gauez partikularretara joaten ziren, linternaren laguntzaz bueltatzen ziren gaueko bederatziak aldera etxera.</p>

32. Auzo-eskola gerra garaian eta gerraostean; eskolako armarrria

- **Erref:** EIB-080/011
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:14:20. **Bukatu:** 00:17:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Eskolan nagusiak zein txikiak batera egoten ziren. Eskolara gutxi joan zen, seme bakarra izanik, etxean lagundu behar baitzuen; gau-eskoletara gehiago joan zen. Gerra sasoian, eskola apurtu egin zen eta ermitan jasotzen zituzten eskolak. Gerraostean, berriro berriztu zuten eskola: orduko horretan Udalak eta Aldundiak konpondu zuten. Bertako armarrriak "Diputación de Guipuzcoa y La Ciudad de Eibar" jartzen zuen, urte luzez ez zuten jakin non zegoen armarrria; gaur egun Txantxazelaian dago.</p>

33. Eskolaren deskripzioa. Eskolako liburuak berak jaso zituen.

- **Erref:** EIB-080/012
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:17:28. **Bukatu:** 00:20:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

<p>Eskola martxan egon zen 60, hamarkadara arte-edo. Ostean eskolara herrira bajatu behar izan dira bertakoak. Eskola eta bere ingurua nolakoa zen deskribatzen du. Udazken batean mendira buelta ematen irteterakoan liburu pila bat aurkitu zituen botata, astoaren laguntzaz guztiak jaso eta etxean ditu gordeta.</p>

34. Santa Kruz eguneko mezak

- **Erref:** EIB-080/015
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:23:22. **Bukatu:** 00:25:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Ermitan irailleko Santa Kruzen (irailak 14) hurrengo domekan egoten zen meza eta gero maiatzeko Santa Kurtzetan, Santa Kruz iluntzean eta hurrengo domekan. Don Pedro Arrateko abadea etortzen zen.

35. Ermitaren zaintzailea

- **Erref:** EIB-080/016
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:25:04. **Bukatu:** 00:27:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Ermitaren zaintzaile kargua urtez urte baserriz baserri (aipatzen ditu zeintzuk diren) aldatzen zen, maiatzeko Santa Kruzetan izendatzen zuten urtebetez arduraduna. Gaur egun ezberdin antolatzen dute.</p>

36. Frontea Santa Kurutz inguruan

- **Erref:** EIB-080/017
- **Iraupena:** 0:04:15. **Hasi:** 00:27:15. **Bukatu:** 00:31:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerra sasoian frontea izan zuten bertan. Etxera joaten zitzaizkien janari bila-eta. Kanoia zegoen zementuzko koadro bat zegoen baina jada kenduta dago. Bertan errepublika zaleak egon ziren, eta nazionalak Arraten. Gurasoek kontatutako zenbait bizipen kontatzen ditu. Baserriaren kokapena fronterako aproposa zen.

37. Argazkiak egoeraren lekuko

- **Erref:** EIB-080/018
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:31:30. **Bukatu:** 00:34:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Milizianoak jana-eta eskatzera joaten ziren, zazpi hilabete bat pasa zituzten bertan. Garai hartako biltegia zena, gaur egun, oraindik hor dago. Argazki batzuk erakusten ditu garaiko egoera azaltzen dutena, bertakoa zein Arratekoa.

38. Eskolaren eta frontoiaren deskribapena

- **Erref:** EIB-080/020
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:34:55. **Bukatu:** 00:36:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Eskola deskribatzen du: gelak. Komunak, sukaldea... Armarri azpiko atea oso ederra zen. Gerra ostean atea aldatu zuten, haizeak alde hartan asko jotzen zuelako. Gero frontoi aldera jarri zuten sarrera nagusia. Frontoia eta iturria ere bazeuden.

39. Desagertutako baserriak

- **Erref:** EIB-080/024
- **Iraupena:** 0:05:42. **Hasi:** 00:42:00. **Bukatu:** 00:47:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Auzoan desagertu diren baserrien izenak aipatzen ditu. Aipatzen dituen asko berriztuta edo itxuraldatuta daude. Badaude pare bat txabola baserri izandakoak ere.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com